

Yeni
Maarif
Modeline
Göre

5 SINIF

İlköğretim ve Ortaöğretim Bursluluk Sınavı (İOKBS)

BURSLULUK SINAVI

ÇIKMIŞ
SORULAR
paralelinde
hazırlanmıştır.

Konu
Anlatımlı

ediför
yayınevi

5. SINIF

BURLULUK KONU ANLATIMLI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.
Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik,
mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı,
çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Özgür Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 05422620337

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE.....	5
1. TEMA	7
2. TEMA	25
3. TEMA	36
4. TEMA	50
5. TEMA	58
6. TEMA	64
MATEMATİK.....	71
1. TEMA: GEOMETRİK ŞEKİLLER.....	73
2. TEMA: SAYILAR VE NİCELİKLER	89
3. TEMA: GEOMETRİK NİCELİKLER	99
4. TEMA: KESİRLER	110
5. TEMA: İSTATİSTİKSEL ARAŞTIRMA SÜRECİ	121
6. TEMA: İŞLEMLERLE CEBİRSEL DÜŞÜNME.....	132
7. TEMA: VERİDEN OLASILIĞA.....	145
FEN BİLİMLERİ	153
1. ÜNİTE: GÖKYÜZÜNDEKİ KOMŞULARIMIZ VE BİZ.....	155
2. ÜNİTE: KUVVETİ TANIYALIM	160
3. ÜNİTE: CANLILARIN YAPISINA YOLCULUK.....	166
4. ÜNİTE: IŞIĞIN MADDE İLE ETKİLEŞİMİ.....	172
5. ÜNİTE: MADDENİN DOĞASI	177
6. ÜNİTE: YAŞAMIMIZDAKİ ELEKTRİK.....	184
7. ÜNİTE: SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM VE GERİ DÖNÜŞÜM	189

SOSYAL BİLGİLER	193
1. ÜNİTE: BİRLİKTE YAŞAMAK	195
2. ÜNİTE: EVİMİZ DÜNYA	203
3. ÜNİTE: ORTAK MİRASIMIZ.....	211
4. ÜNİTE: YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ	219
5. ÜNİTE: HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ	227
6. ÜNİTE: TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER.....	235

DİN KÜLTÜRÜ	241
1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI.....	243
2. ÜNİTE: NAMAZ	251
3. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM.....	262
4. ÜNİTE: PEYGAMBER KISSALARI.....	269
5. ÜNİTE: MİMARİMİZDE DİNİ MOTİFLER	275

TÜRKÇE

EDITÖR YAYINLARI

1. TEMA

KELİMELERİN ANLAM ÖZELLİKLERİ

- Tek başına bir anlamı olan ses birliklerine **sözcük (kelime)** denir.
- Sözcükler kullanıldıkları cümle içinde farklı anlamlara gelebilir.

Gerçek (Temel) Anlam

- Bir kelimenin aklımıza gelen ilk anlamına yani herkesçe bilinen yaygın anlamına **gerçek anlam** denir.
- Gerçek anlam, kelimelerin sözlükteki ilk anlamıdır.

Örnek:

- › Kanadı kırık **kuş** ısrarla uçmaya çalışıyordu. (Vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı hayvanların ortak adı)
- › Şehrin dışında **geniş** bir arazi almıştı. (Alanı büyük olan, makro, dar karşıtı)
- › Kapıyı **anahtar**la açamayınca çilingir çağırdı. (Kilidi açıp kapamak için kullanılan araç)

Yan Anlam

- Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen kopmadan kazandığı yeni anlamlara **yan anlam** denir.
- Yan anlamda sözcük, gerçek anlamından farklıdır ancak tamamen uzaklaşmamıştır.

Örnek:

- “Masanın ayağı kırıldı.” cümlesinde “ayak” kelimesi yan anlamda kullanılmıştır. Çünkü ayak kelimesinin gerçek anlamı, “bacakların bilekten aşağısında bulunan ve yere basan bölümü”dür. Bu cümledeyse “masanın yerden yüksekte durmasını sağlayan dayanaklardan her biri” anlamında kullanılmıştır. Yani gerçek anlamıyla bir anlam yakınlığı vardır.
- “Geminin burnu havaya kalkınca yolcular korktu.” cümlesinde “burun” kelimesi yan anlamda kullanılmıştır. Bu kelimenin gerçek anlamı “alınla dudak arasında bulunan, çıkıntılı koklama ve solunum organı”dır. Bu cümlede ise “bazı şeylerin ön ve sivri bölümü” anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla gerçek anlamıyla bir anlam yakınlığı vardır.
 - › Uçağın **kanadı** koptu.
 - › Yol **ağızına** bina yapmış.
 - › İstanbul **Boğazı** bu akşam çok güzel.

Mecaz Anlam

- Bir kelimenin gerçek anlamından tamamen koparak kazandığı yeni anlama **mecaz anlam** denir.

Örnek:

- › **Boş** bakışlarıyla herkesi şaşkına çevirdi. (Anlamsız)
- › Bebeğin çok **tatlı** bir gülüşü vardı. (Sevimli, hoş)
- › Sorunun cevabı, **ince** hesaplarla bulunuyordu. (Ayrıntılı)

📌 **Not:** Mecaz anlamlı kelimelerin gerçek anlamla hiçbir ilgisi kalmaz. Atasözlerinde, deyimlerde, şairlerde kelimeler genellikle mecaz anlamıyla kullanılır.

Terim Anlam

- Bilim, meslek, spor ya da sanat dallarıyla ilgili sözcüklere **terim anlamlı sözcük** denir.

Örnek:

- › Birçok müzik aleti çalabiliyordu ancak **nota** bilgisi sınırlıydı. (Müzik terimi)
- › **Yapım ekleri** sözcüklerin anlamını değiştirirken **çekim ekleri** sözcüklerin anlamını değiştirmez. (Dil bilim terimi)
- › Ege Bölgesi'nde birçok **delta ovası** var. (Coğrafya terimi)

📌 **Not:** Terim anlamlı kelimelerin belirli bir alana özgü olduğunu unutmamak gerekir. Bu sözcükler okunduğunda veya duyulduğunda ait oldukları alanı çağırıştırır.

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

- Yazılışları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir.

Örnek:

- › Konuk → Misafir
- › Millet → Ulus
- › Duygu → His
- › Tedbir → Önlem
- › Hatıra → Anı
- › Kanun → Yasa
- › Sene → Yıl
- › Görev → Vazife
- › Okul → Mektep
- › Vatan → Yurt
- › Çare → Deva
- › Uzak → Irak
- › Beyaz → Ak
- › Mesaj → İleti

6. TEMA

SAYILARIN YAZIMI

- Sayılar harflerle de yazılabilir.
 - » beş günden beri
 - » iki yüz gün
 - » üç haftada bir
 - » yüz soru
 - » haftanın birinci günü
 - » yirmi ikinci saat
- Saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.
 - » 13.45'te
 - » 30 kilometre
 - » 20 kilogram
 - » 2 metre boru
- Saatler ve dakikalar metin içerisinde yazıyla da yazılabilir.
 - » Saat beş buçukta
 - » Saat üçe on kala
 - » Saat biri yirmi geçe
 - » Saat iki otuzda
- Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunması amacıyla içinde geçen bin ve milyon sözcükleri yazıyla yazılabilir.
 - » 1 milyar 80 bin kişi
 - » 5 bin 780 kasa
 - » 3 milyon 214 bin
 - » 6 bin 320 adet
- Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.
 - » iki bin on üç
 - » bin iki yüz sekiz
 - » yüz yirmi dört
 - » beş bin üç yüz elli
- Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır.
 - » yüzyirmialtıbinikiyüzelliTL
 - » beşmilyarsekizyüzkırkbinTL
 - » seksenyedimilyonTL, ellibeşkr.
 - » birtrilyonyediyüzseksenikibinTL
- Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasına boşluk bırakılmaz.
 - » %5
 - » %32
 - » %45
 - » %50

- Adları sayılardan oluşan oyunların ismi bitişik yazılır.
 - » üçtaş
 - » beştaş
 - » yedikiremit
 - Romen rakamları; tarihi olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır.
 - » II. Dünya Savaşı
 - » XI. Yüzyıl
 - Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.
 - » 2.143
 - » 135.264
 - Sayılar kesirler virgülle ayrılır.
 - » 3,8 (3 tam, onda 8)
 - » 6,79 (6 tam, yüzde 79)
 - Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösterilir.
 - » 13.
 - » 41.
 - » 29.
 - 13'üncü
 - 41'inci
 - 29'unca
- Not:** Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamlardan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.

 - » 2.'nci değil → 2'nci
 - » 6.'nci değil → 6'nci
- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.
 - » 3'er (Yanlış) → üçer (Doğru)
 - » 6'şar (Yanlış) → altışar (Doğru)

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde sayıların yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Okullar 14 Haziran 2024'te yaz tatili sürecine girecek.
- B) Yeni taşındığımız daire, binanın 8.'inci katındaydı.
- C) Elazığ ile Ordu arasında yapılacak maçta yaklaşık kırk beş bin kişi olacak.
- D) Serhat'la saat 11.00'de Taksim'de buluşacağız.

6. 2024 yılında, İstanbul'da düzenlenen teknoloji fuarı büyük bir ilgi gördü. Fuara katılan şirket sayısı iki yüzü aştı

ve toplamda 10.000'den fazla ziyaretçi etkinliği takip etti.

Fuarda, 5G teknolojisinin yaygınlaşması ve yapay zekâ uygulamaları gibi konularda yirmiden fazla panel ve seminer düzenlendi. Etkinliğin ilk gününde, sabah saat dokuzdan akşam 18:00'e kadar süren yoğun program,

oldukça bilgilendirici ve heyecan verici geçti.

Bu parçada numaralanmış bölümlerden hangisinde yazım yanlışlığı vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7. Aşağıda verilen cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Salonunda yer kalmayınca izleyiciler bazı koltuklara ikişerli oturmuşlardı.
- B) Ünlü atlet, yarışı 2'inci sırada bitirince hepimiz çok şaşırıktık.
- C) 17 Ağustos'ta büyük bir felaket yaşamıştık.
- D) Bu akşam yürüdüğü mesafe 10 kilometreydi.

8. Aşağıda sayıların yazımıyla ilgili bazı maddeler verilmiştir:

- Üleştirme sayıları rakamla değil, yazıyla belirtilir.
- Adları sayılardan oluşan oyun isimleri bitişik yazılır.
- Birden fazla kelimeyle yazılan sayılar ayrı yazılır.
- Sıra sayıları rakamla yazıldığında rakamdan sonra nokta kullanılır.

Bu maddelere göre;

- I. Mahallede arkadaşlarla bir araya geldiğimizde hep dokuz taş oyununu oynarız.
- II. Son yapılan araştırmada, okulumuzun matematik dalında okullar arasında 2. olduğu görüldü.
- III. Yaş kırküç, artık takkeyi önüne alıp düşünme zamanı geldi.
- IV. Sınıfın ortalaması düşük olunca öğretmen herkese beşer puan verdi.

cümlelerinin hangilerinde yazım yanlışlığı vardır?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) I ve III
- D) III ve IV

9.

AÇIK HAVADA ÇALIŞANLAR DİKKAT!

Sıcaktan Korunmak için **5 ALTIN KURAL**

1. Susadığınızı hissetmeseniz dahi her 15 dakikada bir su için.
2. Serinlemek için gölge alanlarda dinlenin.
3. Açık renkli kıyafetler giyin ve şapka kullanın.
4. Sıcaklıkla ilgili hastalık belirtilerini öğrenin ve acil durumlarda ne yapılması gerektiği hakkında bilgi edinin.
5. İş arkadaşlarınıza göz kulak olun!

Yukarıda açık havada çalışanlara yönelik hazırlanan bir afiş yer almaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir numaralı kural, neden-sonuç bildirmektedir.
- B) İki numaralı kural, amaç bildirmektedir.
- C) Beş numaralı kuralda bir deyim yer almaktadır.
- D) Öneri cümleleri kullanılmıştır.

MATEMATİK

EDITÖR YAYINLARI

1. TEMA: GEOMETRİK ŞEKİLLER

DOĞRU – İŞİN – DOĞRU PARÇASI – NOKTA

DOĞRU

İki ucu açık ve sonsuza kadar uzanan noktalar kümesine doğru denir.

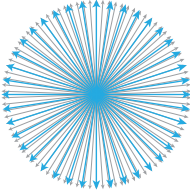
- Doğrunun uzunluğu ölçülemez.
- 1 boyutludur.
- “AB doğrusu” şeklinde okunur.

veya d (d doğrusu) ile gösterilebilir.

- Sembolü: AB veya \overleftrightarrow{AB} sembolü ile gösterilir

Örnek:

- › Bir noktadan sonsuz sayıda doğru geçer.

Not: Bir noktadan geçen doğrulara “nuktadaş doğrular” veya “nokta arkadaşlığı” olan doğrular denir.

Örnek:

- › İki noktadan sadece bir doğru geçer.

Örnek:

- › Aynı doğru üzerinde bulunan noktalar doğrusaldır.

K, B ve D doğrusal noktalardır.

Not: Aynı doğru üzerindeki noktalara “doğruduş noktalar” veya “doğru arkadaşlığı” olan noktalar denir.

Örnek:

- › Doğrusal olmayan üç noktadan düzlem geçer.
- › Düzlem her taraftan sonsuza kadar uzanır.

İŞİN

Bir ucu kapalı diğer ucu sonsuza uzanan noktalar kümesidir.

- Işınlardan 1 boyutludur. Uzunluğu ölçülemez.
-
- \vec{AB} veya [AB şeklinde gösterilir. AB ışını diye okunur.

Örnek:

[BA şeklinde gösterilir ve BA ışını olarak okunur. B'den kapalı, A'dan sonsuza gider. Işınlardan uzunlukları ölçülemez. Çünkü bir taraftan sonsuza uzar.

DOĞRU PARÇASI

Başlangıç noktası ve bitiş noktası belli olan doğrusal noktalar kümesine doğru parçası denir. Doğru parçası 1 boyutludur. Uzunluğu ölçülebilir.

\overline{KL} veya [KL şeklinde gösterilir. KL doğru parçası diye okunur. PT doğru parçasının uzunluğu $|PT| = 6 \text{ br}$ şeklinde gösterilir.

Örnek:

- › [MT şeklinde gösterilen çizimi yapalım.

[MT] iki ucu da kapalı olan gösterimdir. Yani doğru parçasıdır.

NOKTA

- Kalem ucunun defterde bıraktığı iz noktadır.
- Noktalar alfabenin büyük harfleri ile isimlendirilir.
- Boyutu yok kabul edilir.
- $A \bullet$ (A noktası) ile gösterilir.

7. TEMA: VERİDEN OLASILIĞA

OLASILIK SPEKTRUMU

OLASILIK

Olasılık: Olasılık, bir olayın gerçekleşme ihtimalini ölçer.

- Bir deneyde gözlemlemek istediğimiz her bir duruma olay denir.
- Olay sonuçlarını bulma işlemine ise olaya ait olası durumları belirleme denir.
- Bir deneydeki olası durumların her birine çıktı denir.
- › Deney: Bir tavla zarının havaya atılması.
 - » Çıktılar: 1, 2, 3, 4, 5, 6 olur. Çıktı Sayısı: 6' dır.
- › Gerçekleşmesi mümkün olmayan olaylara imkansız olay denir.
 - » İmkansız olayların gerçekleşme değeri 0(sıfır) 'dır.
- › Bütün durumlarda gerçekleşebilen olaylara kesin olay denir.
 - » Kesin olayların gerçekleşme değeri 1(bir)'dir.

Örnek:

- › Balığın karada yaşaması imkansızdır.
- › Bir torbaya atılan B, C, D, K, L, M harflerinden çekilen bir harfin sessiz harf olması kesindir.
- › Havaya atılan bir tavla zarının üst yüzeyinin rakam gelmesi kesindir.

Örnek:

Bir madeni para havaya atılmasıyla üst yüze tura gelme olasılığını bulalım.

Madeni parada 2 seçenek vardır. Ya yazı ya da tura gelir. %50 ihtimalle tura gelir.

Örnek:

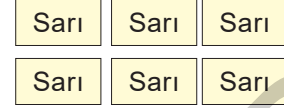

Yukarıda verilen kartların tamamı boş olan bir kutuya atılıyor. Daha sonra kutudan rastgele bir kart çekiliyor. Çekilen kartın mavi olma olasılığını inceleyelim.

Kutuda başka renkten herhangi bir kart olmadığından dolayı çekilen kart kesinlikle mavi renkli olur.

Yani mavi kart gelme olayı **kesin olaydır**.

Örnek:

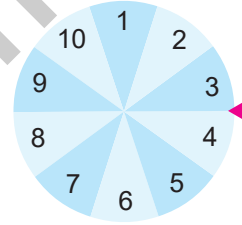

Yukarıda verilen kartların tamamı boş olan bir kutuya atılıyor. Daha sonra kutudan rastgele bir kart çekiliyor. Çekilen kartın kırmızı olma olasılığını inceleyelim.

Kutuda sadece sarı renkli kartlar bulunmaktadır. Bu kutudan çekilen kartın kırmızı renkli olma ihtimali yoktur.

Yani çekilen kartın kırmızı renkli olma olayı imkânsız olaydır.

Soru:

Eşit bölmeli bir çarkta yazan sayılarda ok işaretinin 11'den küçük doğal sayı gösterme olasılık olayı nedir?

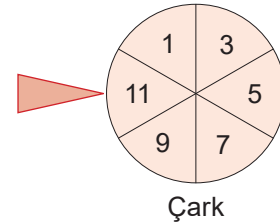
- A) Kesin B) İmkânsız C) Eşit D) Olası

Çözüm:

Çıktılar: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Çarktaki tüm sayılar 11'den küçüktür. Gelen sayının bu şartı sağlaması kesindir.

Örnek:

Çark

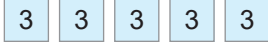
Yukarıda verilen çark döndürülüyor. Ok ucunun;

- a) Çift sayıyı gösterme olasılık durumu,
b) Tek sayıyı gösterme olasılık durumu,
c) 12'den büyük sayıyı gösterme olasılık durumunu bulalım.

1. TEST

7. Tema

1.

Yukarıda gösterilen eş büyüklükteki kartların tamamı bir kutuya atılıp bir tanesi rastgele çekiliyor.

Çekilen kartın 3 gelme olasılık olayı nedir?

- A) İmkansız B) Kesin C) %50 D) %20

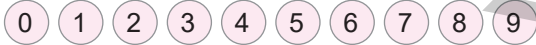
2.

Yüzlerinde 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 yazan bir zar havaya atılıyor.

Buna göre üst yüze 8 gelme olasılık olayı nedir?

- A) Kesin B) İmkansız
C) Çok olasılıklı D) Az olasılıklı

3.

Yukarıda rakamların yazılı olduğu toplar boş bir torbaya atılıp bir tanesi rastgele çekiliyor.

Buna göre çekilen topun üzerinde rakam yazılı olma olasılık olayı nedir?

- A) Kesin B) Az olasılıklı
C) İmkansız D) Çok olasılıklı

4.

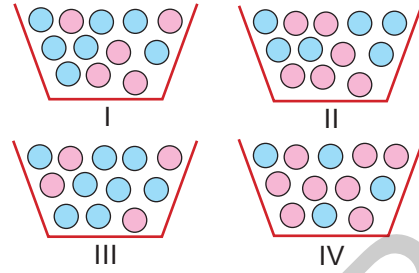

Yukarıda gösterilen yeşil (Y) renkli kartların tamamı boş olan bir torbaya atılıp bir tanesi rastgele çekiliyor.

Buna göre çekilen kartın mavi renkli olma olasılık olayı nedir?

- A) Kesin B) Az olasılıklı
C) İmkansız D) Çok olasılıklı

5.

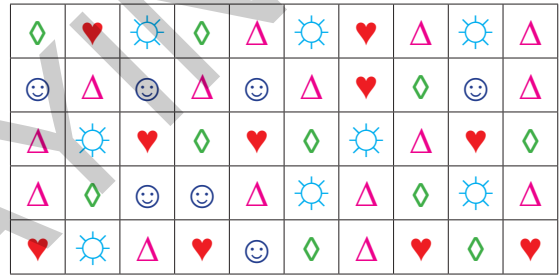

Yukarıda verilen kapların her birinden ayrı ayrı rastgele bir top çekilecektir.

Buna göre hangi kaptan seçilen pembe topun gelmesi çok olasılıklı bir olaydır?

- A) I B) II C) III D) IV

6.

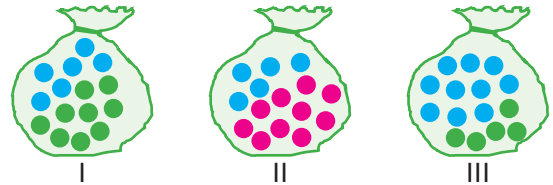

Yukarıda eş kareli kağıtta şekiller verilmiştir.

Buna göre hangi şeklin seçilmesi diğer herhangi bir şeklin seçilmesine göre az olasılıklı bir olaydır?

- A) ♥ B) 😊 C) △ D) ☀

7.

Yukarıda verilen torbalarda renkleri dışında eşit sayıda eş toplar vardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. torbadan çekilen topun yeşil olması çok olasıdır.
B) II. torbadan çekilen topun mavi olması az olasıdır.
C) III. torbadan çekilen topun mavi olması %50'den fazladır.
D) Sadece I. torbadan çekilen topun mavi olması diğer torbadakilere göre az olasıdır.

FEN BİLİMLERİ

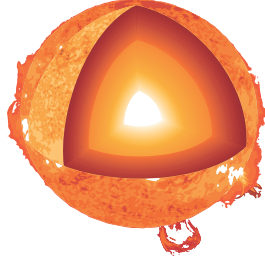
EDITÖR YAYINLARI

1. ÜNİTE: GÖKYÜZÜNDEKİ KOMŞULARIMIZ VE BİZ

GÖKYÜZÜNDEKİ KOMŞUMUZ: GÜNEŞ

GÜNEŞ'İN YAPISI VE DÖNME HAREKETİ

- Güneş, Güneş sistemindeki en büyük gök cisimidir.
- Güneş, dev bir gaz ve toz bulutundan meydana gelmiştir.
- Güneş, orta büyüklükte, küreye benzeyen bir yıldızdır.
- Güneş'te Dünya gibi katmanlardan oluşur.
- Güneş, orta sıcaklıkta bir enerjiye ve ısıya sahiptir. Bundan dolayı rengi sarıdır.
- Güneş'in sıcaklığı yüzeyde yaklaşık 6000°C, çekirdeğinde 15 milyon santigrat derecedir.
- Güneş, Dünya ve diğer gezegenlerin enerji kaynağıdır. Güneş enerjisinin çok az bir kısmı yeryüzüne ulaşır.
- Güneş'in yapısında; hidrojen, helyum ve diğer gazlar (oksijen, demir, magnezyum gibi) bulunur.
- Güneş'in yapısındaki ısı ve ışık enerjisi, hidrojenin helyuma dönüşmesi sonucu ortaya çıkar.
- Güneş, Dünya'ya en yakın yıldızdır. Bu nedenle diğer yıldızlardan büyük görünmektedir.
- Canlıların kullandığı enerjinin büyük bir kısmı Güneş'ten elde edilmektedir.
- Güneş kendi eksenini etrafında dönme hareketi yapar. Kendi etrafında batıdan doğuya doğru döner. Güneş'in ekvatordaki ve kutuplardaki dönüş hızı farklıdır.
- Güneş'i incelediğimizde koyu renkli Güneş lekelerini görürüz. Bu lekeler Güneş'in yüzeyinde daha soğuk olan bölgelerdir.
- Güneş ışınlarına doğrudan bakmak göz sağlığını olumsuz etkiler.
- Güneş'e dürbün, teleskop, mercek, kamera gibi araçlar kullanılarak bakılmamalıdır.
- Araştırmacılar Güneş'i gözlemlerken teleskoplarda özel filtreler kullanırlar. Aynı zamanda Güneş'in batmasına yakın zamanda gözlem yapmaya dikkat ederler.
- Araştırmalarda bazı gök bilimciler, teleskoptaki görüntüyü teleskoba hiç bakmadan beyaz ekrana yansıtarak çalışmalarını sürdürürler.

GÖKYÜZÜNDEKİ KOMŞUMUZ: AY

AY'IN ÖZELLİKLERİ VE HAREKETLERİ

- Ay, Dünya'nın tek doğal uydusudur.
- Dünya'ya en yakın gök cisimidir.
- Ay, küresel şekle sahiptir.
- Yüzeyi pürüzlüdür.
- Ay'ın üzerinde kayalıklar, düzlükler, vadiler, yüksek dağlar bulunur.
- Ay yüzeyine gök taşlarının çarpması sonucu derin çukurlar oluşmuştur. Bu çukurlara **krater** denir.
- Ay'ın yüzeyinde karanlık görünen düzlüklere Ay denizi denir.
- Ay kabuğu üzerinde taş ve tozdan oluşan tabakaya **regolit** denir.
- Ay yüzeyinde aydınlık görünen açık renkli bölgelere **Ay dağları** denir.
- Ay, çok ince bir atmosfere sahiptir.
- Ay'ın atmosferi çok ince olduğu için yağmur, kar, rüzgâr gibi hava olayları görülmez.
- Ay'da astronotların bıraktıkları ayak izleri sonsuza kadar bozulmadan kalır.
- Ay'da gece gündüz arasındaki sıcaklık farkı çok fazladır.
- Ay'da gece gündüz arasındaki sıcaklık farkının fazla olmasından dolayı Ay yüzeyinin büyük bir bölümünde taşların parçalanarak önce kuma, sonra da zamanla toza dönüşmesine sebep olmuştur. Bu nedenle Ay'ın büyük bir bölümü tozla kaplıdır.
- Ay ışık kaynağı değildir. Ay, geceleri Güneş'ten aldığı ışığı yansıtır.
- Ay'ın kütlesi küçük olduğundan çekim kuvveti Dünya'nın çekim kuvvetinin altıda biri kadardır.
- Dünya'nın çapı Ay'ın çapının yaklaşık 4 katıdır.
- Ay'ın Dünya'ya olan uzaklığı yaklaşık 384 bin km'dir.
- Dünya'dan bakıldığında Ay'ın hep aynı yüzü görünür.

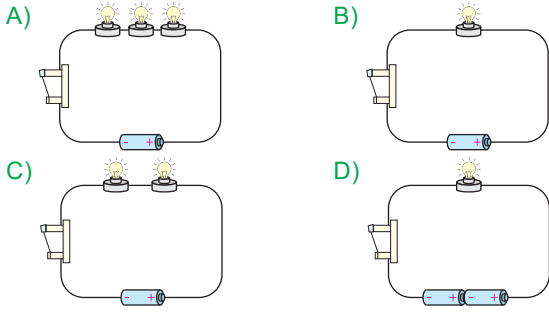

1. TEST

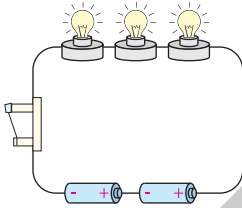
6. Ünite

1. Elektrik devresinde lambanın parlaklığı, lamba sayısına ve pil sayısına bağlı olarak değişir.

Buna göre aşağıdaki şekillerin hangisinde lamba parlaklığı en fazla olur?

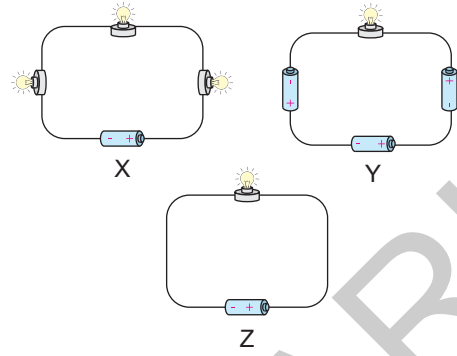
2.

Yukarıda verilen elektrik devresi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anahtar açık olursa lambalar yanmaz.
 B) Devreye pil eklenirse lambaların parlaklığı artar.
 C) Devreye bir lamba daha eklenirse lambaların parlaklığı artar.
 D) Pil ters bağlanırsa lambalar yanmaz.
3. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
- A) Duy kullanmadan da devre çalışır.
 B) Pil olmazsa devre çalışmaz.
 C) Anahtar kapalı iken devre çalışır.
 D) Kablolar çok uzun ise devre çalışmaz.

4.

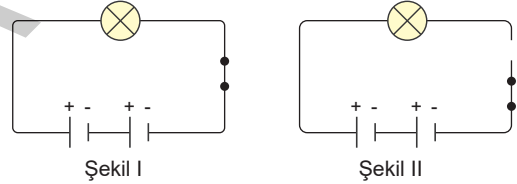

Yukarıda verilen X, Y ve Z devrelerinde özdeş ampul ve pil kullanılmıştır.

Buna göre ampullerin en fazla ışık verenden en az ışık verene doğru sıralanması aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) X - Y - Z B) Y - Z - X
 C) Z - Y - X D) X - Z - Y

5.

Yukarıdaki gibi iki deney düzeneği hazırlayan Sümeyra Şekil I'de ampulün yandığını Şekil II'de ise ampulün yanmadığını görüyor.

Şekil II'de ampulün yanmama sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kablonun kopuk olması
 B) Anahtarın açık olması
 C) Pilin ters bağlanması
 D) Ampulün bozuk olması

6. I. Pil III. Bağlantı kablosu
 II. Anahtar IV. Ampul

Basit bir elektrik devresinde yukarıdakilerden hangileri kullanılmaktadır?

- A) I ve II B) I, II ve III
 C) I, II ve IV D) I, II, III ve IV

7. ÜNİTE: SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM VE GERİ DÖNÜŞÜM

EVSEL ATIKLAR VE GERİ DÖNÜŞÜM

ATIKLARIN SINIFLANDIRILMASI, GERİ DÖNÜŞÜM VE ATIK YÖNETİMİ

- Kullanılmış olan geri dönüştürülebilir atık malzemelerin birtakım geri dönüşüm yöntemleriyle ham madde olarak tekrar imalat sürecine kazandırılması olayına **geri dönüşüm** adı verilir.
- Kullanım süresi dolan ve yaşadığımız ortamdan uzaklaştırılması gereken maddelere **atık** denir.
- Atıkların içindeki kağıt, cam, karton gibi malzemeler ayrıldıktan sonra geriye kalan ve hiçbir şekilde kullanılmayacak olan atıklara **çöp** denir.
- Günlük hayatta evde bazı maddelerin kullanımı sonucunda oluşan atıklara **evsel katı atıklar** denir.
- Bir meyvenin kabuk kısmı zararsız atıklar olarak değerlendirilirken, pil, boya, plastik gibi maddeler zararlı atık olarak değerlendirilmektedir.
- **Evlerimizde oluşan katı atıklar:** Organik atıklar (her türlü yiyecek atıkları, tırnak, saç, çim gibi.), kül atıkları (yakıt külleri, sigara külleri ve süpürge birikintileri gibi.), geri dönüştürülebilir atıklar (kağıt ve türevleri, karton, metal, cam, plastik, kauçuk, PET, PVC ürünleri gibi.)
- Evlerde oluşan diğer evsel atıklardan biri de **evsel sıvı atıklardır**.
- Evsel sıvı atıkların başında su gelmektedir. Sıvı yağlar, çamaşır suyu, tuz ruhu, sıvı sabun, şampuan gibi sıvılarda bu gruba girer.

Kâğıt atıklar; ambalaj kağıtları, karton, kullanılan defter, gazete, dergilerdir.

Plastik atıkları; pet şişeler, naylon poşet, araç lastikleri, plastik tabak ve bardaklardır.

Metal atıkları; içecek kutuları, demir levhalar ve boş tene-kelerdir.

Cam atıklar; camdan yapılan şişe, bardak, tabak ve kavanozlardır.

e - atıklar; elektronik araçlardır.

Tıbbi atıklar; cerrahi maskeler, iğneler, plastik eldivenleri, ameliyat giysileri, bistoriler, lam ve lamel gibi laboratuvar atıkları, kanlı atıklar, radyasyonlu maddeler tehlikeli tıbbi atıklardır.

- Atık pillerin içerisinde bulunan maddeler canlıların sağlığına zarar vereceğinden biten piller atık pil toplama kutularına atılmalıdır.
- Çevremizde ve günlük hayatta kullandığımız ambalaj maddeleri ve yiyecek atıkları dışında piller, boya atıkları, aydınlatmada kullanılan çeşitli lambalar, doğal veya sentetik konfeksiyon ürünleri, kâğıt ve çeşitli kâğıt ürünleri, elektronik eşyalar gibi birçok eşya evlerde atık hâline gelmektedir.
 - » Bilinçli tüketiciler olarak bunların israfını ve doğru kullanılmasını önce kendimizden başlayarak ailemize ve arkadaşlarımıza anlatmalıyız.
 - » Bunun için evlerimizde, okullarımızda geri dönüşüm kutuları oluşturarak bunların doğru kullanılmasını sağlamalıyız.

Gerİ Dönüşümü Yapılamayacak Olan Maddeler: Yemek atıkları, meyve kabukları, bebek bezleri, yağlı kağıt, ampul, köpük, ıslanmış kağıt, ayna, kırık pencere camı, boya, deodorant gibi malzemeler.

- Atık haldeki maddenin geri dönüştürülmesi sürecinde ikincil bir ham maddenin elde edilmesine **geri kazanım** denir.
 - » Örneğin, kompost olarak bilinen meyve, sebze kabuklarının veya bazı yemek artıklarının uygun yöntemlerle gübreye çevrilmesi, atık yağlardan biyodizel oluşturulması veya plastiklerden petrol elde etmek geri kazanım uygulamalarına örnektir.
- Dünyadaki suların büyük bir kısmı tuzlu su kaynaklarından oluşmaktadır. Tatlı su kaynakları çok azdır. Gelişen teknoloji ile birlikte atık maddeler artmış bu da su kirliliğine sebep olmuştur. Bu durum da suların arıtılmasını doğurmuştur. Arıtılan sular içme suyu olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Gerİ Dönüşümün Önemi

- » Hem aile hem ülke ekonomisine katkı sağlar.
- » Ham madde ihtiyacını azaltır.
- » Çevre kirliliğini önler.
- » Enerji tasarrufu sağlar.
- » Çöplere daha az atıklar atılır. Böylece bu atıkların taşınması ve depolanması kolaylaşır.
- » Doğal kaynakların korunmasını sağlar.

SOSYAL BİLGİLER

EDITÖR YAYINLARI

1. ÜNİTE: BİRLİKTE YAŞAMAK

GRUPLAR VE ROLLERİMİZ

Gruplar

- Birbiriyle ilişkide bulunan en az iki kişi veya daha fazla kişiden oluşan, belirli beklenti ve amaçları paylaşan insanlar topluluğudur.
- Toplum içinde ortak hedef ve değerleri olan insanlar grupları meydana getirir.
- Aile, akrabalar, arkadaşlar ve okul toplumdaki gruplara birer örnektir.
- Toplum, grupların birbirine desteği ile varlığını sürdürebilir.
- Gruplarda yer alan üyeler farklı bakış açıları ve beceri ile grubun diğer üyelerinin gelişimine katkıda bulunurlar.
- Bireyler dâhil olduğu gruplarda birtakım rollere sahip olurlar.

Roller

- Bir grup etkinliği içerisinde bireylerin üstlenmiş olduğu görevlere rol denir.
- Roller, doğuştan ve sonradan üstlendiğimiz roller şeklinde ikiye ayrılır.
- Doğuştan sahip olduğumuz rollere; evlat, torun, kardeş, anne, baba, abi örnek verilebilir.
- Doğuştan sahip olduğumuz roller herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmemektedir. Bunları seçme imkânımız yoktur.
- Sonradan üstlendiğimiz roller ise kendi isteğimizle çalışarak kazanırız.
- Bu rollere; öğretmen, mühendis, sınıf başkanı, sporcu örnek verilebilir.
- Roller üyesi olunan gruba ve kuruma göre farklılık gösterir.
- İçinde yer aldığımız ilk grup ailedir.
- Toplumun temelini oluşturan aile grubu anne, baba ve çocuktan oluşur.
- Aile üyelerinden herhangi bir aile içinde hem çocuk hem ağabey hem de torun rolünde olabilir.

- Hayatımızdaki önemli gruplardan birini de akrabalarımız meydana getirir.
- Dede, babaanne, anneanne, amca, hala, teyze, dayı ve kuzen akraba grubunda sahip olduğumuz rollerdir.
- Toplumsal hayatımızı oluşturan diğer bir grup da arkadaş grubudur.
- Bu grupta üstlendiğimiz rol arkadaş rolüdür.

 Bireyler aynı anda birden çok grup veya kuruma üye olabilir ve birden çok rol üstlenebilir.

- Toplumsal hayatımızın önemli bir bölümü okulda geçmektedir.
- Arkadaş, sınıf başkanı, okul temsilcisi, öğrenci, kulüp üyesi gibi roller okulda sahip olduğumuz roller arasında yer almaktadır.

Sorumluluk

- Bireyin içinde bulunduğu grupta üstlenmiş olduğu roller gereği üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesidir.
- Bireyin başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarına sahip çıkabilmesi de sorumlulukları arasında yer almaktadır.

Evdeki Sorumluluklarımız

- Babaya, anneye ve büyüklerine saygılı olmak
- Küçüklere sevgi göstermek
- Ev işlerinde büyüklere yardımcı olmak
- Verilen iş, ödev ve görevleri zamanında ve istenilen şekilde yapmak.
- Konuşma, yemek yeme, giyinme ve diğer davranışlarda ki-bar, nazik ve düşünceli olmak

Okuldaki Sorumluluklarımız

- Okulda çalışanlara saygılı olmak
- Arkadaşlarla uyumlu ilişki içinde olmak
- Okul kurallarına uymak
- Okul eşyalarına zarar vermemek
- Doğru sözlü olmak, yalan söylemekten kaçınmak
- Okulu ve okul bahçesini temiz tutmak
- Ders dışındaki etkinliklerden en iyi şekilde yararlanmak

1. TEST

5. Ünite

1. Çiftçilerimizin bilinçsizce kimyasal gübre ve tarım ilacı kullanması toprak kirliliğine neden olmaktadır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine yol açar?

- A) Toprağın mineral değeri artar.
B) Canlılar yaşamını devam ettiremez.
C) Organik ürünlerin verimi artar.
D) Yeraltı kaynakları tükenir.

2. Söndürülmeyen piknik ateşleri nedeniyle çıkan yangınlar ve yerleşim alanı açmak için ormanların kesilmesi ormanların yok olmasına neden olmaktadır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine yol açar?

- A) Doğal yaşam yok olur.
B) Salgın hastalıklar başlar.
C) Ticari faaliyetler azalır.
D) Yeraltı kaynakları tükenir.

3. Toprağa bırakılan katı ve sıvı atıkların etkisiyle toprak üzerindeki bitki topluluklarının zarar görmesi aşağıdaki hangi duruma yol açar?

- A) Hayvanların besin zincirinin bozulmaya başlamasına
B) Kuraklığın başlamasına
C) Yeraltı kaynaklarının tükenmesine
D) Karbondioksit gazının atmosfere yailmasına

4. Aşağıdakilerden hangisi su gücü, güneş ve rüzgâr enerji kaynaklarının ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Tükenebilir enerji kaynakları olmaları
B) Yenilenebilir özellikte olmaları
C) Doğada sürekli bulunan enerji kaynakları olmaları
D) Doğal çevreye zarar vermemeleri

5. Suyun akış hızından yararlanılarak elde edilen enerji türüne denir. Çok sayıda nehir bulunan bu ülkemizde bu enerjinin potansiyeli yüksektir. Nehirlerin üzerine yapılan barajlar elektrik üretimini sağlar. Atatürk, Karakaya, Keban ve Hirfanlı bu enerjiyi üreten barajlardır.

Hakkında bilgi verilen enerji türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rüzgâr enerjisi
B) Jeotermal enerji
C) Nükleer enerji
D) Hidroelektrik enerji

6. Yer altında bulunan sıcak suyun yeryüzüne çıktığı yerlerde santralleri kurulmaktadır. Bu santrallerde yeryüzüne çıkan sıcak su ve su buharından yararlanılarak elektrik enerjisi üretilmektedir. Ülkemizde Denizli (Sarayköy) ve Aydın'da (Buharkent) santralleri bulunmaktadır.

Hakkında bilgi verilen enerji kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hidroelektrik enerji
B) Jeotermal enerji
C) Rüzgâr enerjisi
D) Nükleer enerji

7. Madenler, sanayi faaliyetlerinde kullanılan doğal bir kaynaktır. Madenler; demir çelik, boya, otomotiv gibi sanayi alanlarında ve elektrik, elektronik araçların üretiminde ham madde olarak kullanılır. Örneğin bor gibi bazı madenlerin çeşitli kullanım alanları vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bor madeninin kullanım alanlarından biri değildir?

- A) Roket yakıtı
B) Sabun
C) Kibrit üretimi
D) Isıya dayanıklı cam

6. ÜNİTE: TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER

TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN TOPLUM HAYATINA ETKİLERİ

- Teknoloji, insanın çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümüne denir.
- İnsanların geçmişte gerçekleştirdiği buluşlar sonraki dönemlerde teknolojinin ilerlemesini kolaylaştırmıştır.
- İnsanlar ilk zamanlarda yükleri kas gücüyle taşıırken tekerleğin icadıyla yükleri taşımak için el arabası, at arabası ve kağnılar yapmışlardır.
- Böylece taşımacılık faaliyetlerinde kolaylık sağlamışlardır.
- Yazı, kâğıt ve matbaanın icadıyla birlikte bilgi birikimi artmış ve yeni buluşlara ortam hazırlamıştır.
- İlk zamanlarda insanlar birbirleriyle haberleşmek için davul, duman ve ateş gibi ilkel yöntemler kullanırken telefonun icadıyla uzak mesafedekilerle daha kolay iletişim kurabilmişlerdir.
- Her yeni buluş hayatımızı daha da kolaylaştırmış, sosyal ve toplumsal ilişkilerimizi etkilemiştir.
- Teknolojinin gelişmesi kültürel, ekonomi, eğitim, sağlık, iletişim ve ulaşım gibi birçok alanda hayatımızı kolaylaştırmaktadır.

Sağlık

- Sağlık alanındaki teknolojik gelişmeler insanların hastalıklarının kısa sürede teşhis ve tedavi edilmesini sağlamaktadır.
- Aşıların yaygınlaşması salgın hastalıkların azalmasında etkili olmuştur.

- Ateşölçer, ultrason, tomografi, MR (emar) cihazı, röntgen cihazı, stetoskop, diyaliz makinesi, gözlük ve işitme cihazı gibi teknolojik aletler sayesinde hastalıklar daha hızlı teşhis ve tedavi edilebilmektedir.
- “e-nabız” mobil uygulaması; tüm sağlık bilgilerinizi yönetebildiğiniz, tıbbi öz geçmişinize tek bir yerden ulaşabildiğiniz bir kişisel sağlık kaydı sistemidir.
- Günümüzde genel ağdan hastalıklar ve tedavi yöntemleri hakkında bilgilere ulaşılabilir.

Ulaşım

- Hava araçları, hızlı trenler, gemiler, elektrikli araçlar, navigasyon sistemleri, trafik kameraları, akıllı trafik ışıkları, emniyet kemeri ve hava yastığı sistemleri bu alanda en fazla kullandığımız teknolojilerdir.
- Hızlı tren, uçak, elektrikle çalışan araç gibi teknolojik ulaşım araçları aynı zamanda yakıt tüketimini azaltarak, kaynaklardan tasarruf sağlayıp çevre kirliliğini azaltmaktadır.
- Navigasyon sistemleri, sürücülere en uygun ve hızlı rotayı belirleyerek trafikte geçirilen süreyi kısaltmaktadır.
- Teknolojik araçlar sayesinde yolcu ve yük taşıma daha hızlı ve konforlu yapılmaktadır.
- Ancak ulaşım teknolojisinin bazı durumlarda olumsuz etkileri de bulunmaktadır.
- Trafik yoğunluğunun artması insanların hareket kabiliyetleri azaltırken aynı zamanda araçlardan kaynaklı hava kirliliği artmıştır.
- Bazen navigasyon sistemlerinin sürücüleri yanlış yönlendirmesi ve trafik ışıklarının çalışmaması birtakım sorunlara yol açabilmektedir.

DİN KÜLTÜRÜ
VE
AHLÂK BİLGİSİ

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

EVRENDEKİ MÜKEMMEL DÜZEN

- Yaşadığımız çevrede varlıklar belli bir plan ve düzen içerisinde hareket eder.
- Allah kainatı belli bir plan ve düzen içerisinde yaratmıştır.
- Evrende var olan her şey Allah'ın yaratmasıyla olmuştur.
- Mülk suresi, 3. ayetinde bu yaratmanın planlı ve ölçülü olduğunu şu şekilde ifade edilmiştir:
 - » “O yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahman'ın yaratılışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak ve düzensizlik görüyor musun?”
- Yaşadığımız evrende gezegenlerden insanlara, bitkilerden hayvanlara kadar her şey bir uyum ve denge içindedir. Bu dengenin farkında olan insan, hayatta karşılaştığı olayları anlamaya çalışır.
- Toprağa atılan tohumun nasıl ağaca dönüştüğü ve bu ağacın nasıl meyve verdiğini gözlemler.
- Ekinlerin nasıl yeşerdiğini, kuşların nasıl uçtuğunu, balıkların nasıl yüzdüğünü merak eder.
- Böylece insan varlıkların bir amaç için yaratıldığını fark eder.
- Bunların kendiliğinden meydana gelmeyeceğini anlar.
- İçinde yaşadığımız Dünya, Güneş'ten yaklaşık 150 milyon km uzaklıkta bulunmaktadır. Bu mesafe daha yakın ya da uzak olsaydı Dünya'daki yaşam tehlikeye düşerdi.
- Dünya'nın kendi etrafında dönmesiyle gece ve gündüz, Güneş etrafında dönmesiyle de mevsimler meydana gelmektedir.
- Hem mevsimler hem de gece ile gündüz düzenli olarak birbirini takip etmektedir.
- Tabiattaki ve kâinattaki düzen, başta insanlar olmak üzere tüm canlıların hayatı için büyük önem arz etmektedir.
- Güneş, temiz hava, ağaçlar, nehirler, denizler, çeşit çeşit bitkiler, hayvanlar sağlıklı ve mutlu bir yaşamın temel unsurlarıdır.

- Yüce Rabb'imiz (c.c.), doğal çevreyi ve tüm kâinatı en güzel şekilde yaratmış ve her şeyi insanın istifadesine sunmuştur.
- Her insan bunun bilincinde olmalı, tabiattaki ve kâinattaki düzeni korumaya önem vermelidir.
- Çevreye, doğal dengeye zarar verecek davranışlardan kaçınılmalıdır.
- Yüce Allah (c.c.) bu konuyla ilgili olarak Rahman suresinin 7 ve 8. ayetlerinde bizleri şöyle uyarmaktadır:
 - » “Göğü Allah yükseltti ve mizanı (dengeyi) o koydu. Sakın dengeyi bozmayın.”

ALLAH'IN VARLIĞI VE BİRLİĞİ

- İnsan düşünen, merak eden ve akıllı bir varlıktır.
- Aklımızla olayların nasıl olduğunu düşünür ve sebeplerini bulmaya çalışırız.
- Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fillerinde birlemeye, O'nun tek ve eşsiz olduğuna inanmaya, O'na hiçbir şeyi ortak koşmaya, ibadeti yalnızca Allah için yapmaya tevhid denir.
- Allah'ın birliği İhlas suresinin 1-4. ayetlerinde şu şekilde ifade edilmiştir:
 - » “De ki: O, Allah birdir. Allah Samed'dir. O doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur.”
- Küçük bir tohumun nasıl ağaca dönüşüp meyveler verdiğini, arının binlerce çeşit çiçeğin arasından bal özünü nasıl topladığını düşünmeye başladığımızda bu olayların rastgele olamayacağını anlarız.
- Nasıl ki bir resim gördüğümüzde onu yapan bir ressamın varlığını düşünüyorsak, evreni ve içindeki her şeyi yaratan bir yaratıcının olduğunu da düşünürüz.
- Evrende hiçbir şey kendiliğinden var olmaz.
- Her şey bizi Allah'ın (c.c.) varlığı sonucuna ulaştırır.
- Dünya üzerinde yaşayan canlılar kendi aralarında bir uyum içerisindedir.
- İnsanların ve diğer canlıların bedenleri kendi içinde bir mükemmellik taşır.

1. TEST

3. Ünite

1. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an-ı Kerim ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Kur'an-ı Kerim olaylara ve durumlara göre yirmi üç yıl boyunca parça parça indirilmiştir.
- B) Allah (c.c.) tarafından Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitaptır.
- C) Kur'an-ı Kerim baştan sona Yüce Allah'ın sözüdür.
- D) Belli bir döneme yönelik indirilmiştir.

2. Kur'an-ı Kerim, kıyamete kadar Allah'ın (c.c.) koruması altındadır. Kur'an-ı Kerim'in korunarak kıyamete kadar geçerlidir.

Bu durum Kur'an-ı Kerim'in hangi özelliğini kanıtlamaktadır?

- A) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitap olduğunu
- B) Tüm insanlara gönderildiğini
- C) İçinde peygamberlere ait kıssaların olduğunu
- D) Allah'ın emir ve yasaklarını bildirdiğini

3. Kur'an-ı Kerim'e uygun yaşamak insanın hem bu dünyada hem de ahirette mutlu olmasını sağlar. Çünkü Kur'an-ı Kerim.....

Paragrafta boş bırakılan yere aşağıdaki hangi ifade getirilirse verilmek istenen mesaj yanlış olur?

- A) insanları doğru yola iletmek için gönderilen bir rehberdir.
- B) İyiye ve güzele yönlendirir.
- C) yanlış davranışlardan sakındırır.
- D) çalışmayı emrederek tembellikten uzalaştırır.

4. Kur'an-ı Kerim, başka bir ilahi kitap indirilmeyeceği için Yüce Allah'ın koruması altında olup kıyamete kadar değişmeyecektir.

Yukarıdaki açıklama Kur'an-ı Kerim'in hangi özelliğini ortaya koymaktadır?

- A) Tüm insanlığa gönderildiğini
- B) Son ilahi kitap olduğunu
- C) Mekke'de indirildiğini
- D) İslam dininin temel kaynağı olduğunu

5. Kur'an-ı Kerim'de başı ve sonu belli olan, farklı sayılarda ayet içeren bölümlere sure denir. Sureler besmele ile başlar ve uzunlukları birbirinden farklıdır.

Kur'an-ı Kerim'de toplamda kaç sure vardır?

- A) 114
- B) 121
- C) 333
- D) 110

6. Kur'an-ı Kerim'deki surelerin her birinin özel bir ismi vardır. Sureler bu isimlerini; içinde geçen bir olay veya konudan, bir peygamber isminden, önemli kişi ve topluluk isimlerinden veya surede bahsedilen bir canlının isminden almışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi Kur'an-ı Kerim'de yer alan en uzun suredir?

- A) Nas Suresi
- B) Lokman Suresi
- C) Yusuf Suresi
- D) Bakara Suresi

7. Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan her bir bölümüne cüz denir. Kur'an-ı Kerim'de otuz cüz vardır. Her cüz, sayfa kenarında bulunan ve gül şeklinde olan bir işaretle birbirinden ayrılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Kur'an-ı Kerim'in cüzlere ayrılması olmasının faydalarından biri değildir?

- A) Okuyanlar için kolaylık sağlaması
- B) Hafızların ezberlerini daha rahat yapması
- C) Arapça öğrenmeyi kolaylaştırması
- D) Kur'an-ı Kerim'in hatmedilmesini kolaylaştırması

5. ÜNİTE: MİMARİMİZDE DİNİ MOTİFLER

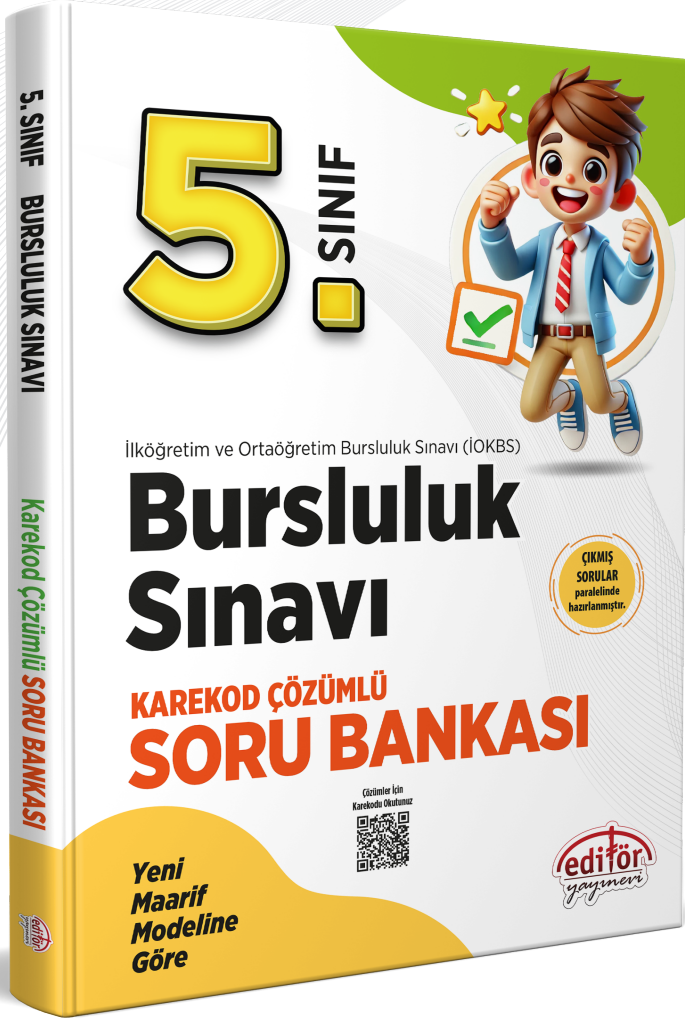
DİNİN MİMARİMİZE ETKİSİ

- Kültür; toplumların ortak duygu, düşünce, gelenek ve örfleriyle hayata dair birikimlerinin edebiyat, mimari, resim, oyun ve müzik gibi birçok alanda kalıcı değerlere dönüşmesidir.
- Din ve inanç, kültürün oluşmasını ve şekillenmesini önemli ölçüde etkiler.
- Hayatımızdaki birçok değerın kültürel boyutu olduğu kadar kaynağını dinden alan bir boyutu da vardır.
- Kültürü oluşturan öğelerden biri olan mimari, insanın yaşadığı yeri imar etmesidir.
- Bu imar sürecini ihtiyaçlar kadar din ve inanç da etkiler.
- İnsanların ibadet etmek için mabetler (ibadethane) inşa etmesi, yardımlaşma ve dayanışma için aşevleri, hastaneler, çeşmeler yapması din ve inancın mimariye etkisinin örnekleridir.
- Müslümanlar; yaşadıkları şehirlerde, bölgelerde mimari eserleri de kuşatacak şekilde kültürel birçok eser ortaya koymuş, İslam'ın hayat anlayışını şehir mimarisine yansıtmışlardır.
- Bu anlayışa göre şehrin merkezinde cami, ihtiyaç duyulan diğer yapılar ise caminin etrafında yer alır.
- Eğitimden sağlığa, yardımlaşmadan misafir ağırlamaya kadar pek çok ihtiyaç, İslam mimarisinde çeşitli yapıların ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- Bu sayede dini mimaride cami, sebil, türbe, aşevi, imarethane, şifahane, kervansaray, medrese gibi eserleri imar eden Müslümanlar yaşadığı coğrafyayı güzelleştirmişlerdir.
- İslam dininin direği olarak kabul edilen namaz ibadeti şehirlerde cami, mescit, namazgâh abdest almak ve temizlenmek için şadırvan, çeşme ve hamamların imar edilmesini sağlamıştır.
- Müslümanlar en ince ve en yüce duygularını mimari eserler mimari eserler üzerinde sanatkârların dokunuşlarıyla somut hâle getirmişlerdir.
- Güzel yazı yazma sanatı olan hüsnühat sanatı; duvarların, tabloların ve hatların kenarlarını desen desen süsleyen tezhip sanatı; el emeğiyle küçük resimlerin çizildiği minyatür sanatı; iç ve dış mekânları kaplayan porselen malzemelerin en güzel motiflerle işlendiği çini sanatı dini mimariyle birlikte gelişen sanatlardan bazılarıdır.

CAMİLERİ TANIYALIM

- İslam mimarisinde dinin etkisiyle ortaya çıkan ilk yapılar camilerdir.
- Mescit, minaresiz ve küçük olan cami demektir.
- Cami kelimesi toplayan, bir araya getiren ve bir arada bulunduran gibi anlamlara gelmektedir.
- Namaz vakitlerinde Müslümanlar camilerde bir araya gelerek namaz kılar, tanışır ve birbiriyle kaynaşırlar.
- Birbirlerinin sorunlarından ve sıkıntılarında haberdar olur ve bunların çözümü için dayanışma içine girerler.
- Bu da toplumsal bağların güçlenmesine katkı sağlayarak birlik ve beraberlik duygularını geliştirir.
- Ayrıca teravih, cenaze, cuma ve bayram namazlarında okunan hutbeler ve verilen vaazlar, Müslümanların çeşitli konularda bilgilenmesini ve ahlaki açıdan olgunlaşmasını sağlar.
- Türklerdeki cami mimarisinin en güzel örneklerini Selçuklular, Anadolu Beylikleri, Osmanlılar ve Türkiye Cumhuriyeti dönemlerinde yapılan mimari eserlerde görmekteyiz.
- Türklerde mimari yapıların zirvesini Osmanlılar döneminde yapılmış olan camiler oluşturmuştur.
- Örneğin, İstanbul'daki Süleymaniye ve Sultan Ahmet Camisi ile Edirne'deki Selimiye Camisi, mimaride gelinen noktayı göstermesi bakımından önemlidir.
- Camilerin kubbe, minare, şerefe, mihrap, minber, vaaz kürsüsü ve şadırvan gibi bölümleri bulunur. Bunlardan kubbe, minare, şerefe ve şadırvan caminin dış bölümlerindedir.
- Minare, namaz vaktinin geldiğini bildirmek için ezan okumak ve sala vermek maksadıyla cami gövdesine bitişik olarak veya caminin hemen yanında inşa edilmiş yapılardır.
- Minarelerin genelde orta yerlerinde "şerefe" adı verilen ve müezzinin ezan okuduğu halka biçiminde bir mekân bulunmaktadır.
- **Kubbe** ise caminin tavanında yer alan yarım daire şeklindeki yapıdır.
- Türk mimarisinde yapılan eserlerin sağlamlığının yanında estetiğine de önem verilmiştir.
- Örneğin, camilerin içi ayet ve hadislerle süslenmiştir. Bu süslemelerde genellikle Allah'ın (c.c.), Hz. Muhammed'in (s.a.v.), dört halifenin ve Peygamberimiz'in torunları Hz. Hasan (r.a.) ile Hz. Hüseyin'in (r.a.) isimleri yazılmıştır.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 | WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

